

Πανόραμα Απογραφικών Δεδομένων 1991-2011

Τεύχος παραδειγματικών εφαρμογών

- Η εφαρμογή Πανόραμα Απογραφικών Δεδομένων αναπτύχθηκε από ερευνητική ομάδα του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ) σε συνεργασία με την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), με βάση το μεταξύ τους μνημόνιο συνεργασίας και στο πλαίσιο του ερευνητικού έργου «Δυναμική Διαχείριση Βάσεων Κοινωνικών Δεδομένων και Χαρτογραφικών Αναπαραστάσεων» που χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα ΚΡΗΠΙΣ της Γενικής Γραμματείας Έρευνας & Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ -ΕΣΠΑ 2007-2013).
- Στόχος για το Πανόραμα Απογραφικών Δεδομένων είναι να διευκολύνει την πρόσβαση, να διευρύνει τις δυνατότητες ανάλυσης και επεξεργασίας και να επιτρέψει την εύκολη και λεπτομερή χαρτογραφική απόδοση των δεδομένων σε βάθος τριών απογραφών (1991-2001-2011). Φιλοδοξία όλων των συντελεστών του είναι να καλύψει τις απαιτήσεις της ερευνητικής κοινότητας, αλλά και να διευρύνει σημαντικά τον αριθμό εκείνων που χρησιμοποιούν τα απογραφικά δεδομένα με παραγωγικό τρόπο.

- Η δημοσίευση των αποτελεσμάτων της Απογραφής πληθυσμού 2011 γίνεται κατά τέτοιο τρόπο ώστε ούτε άμεσα, ούτε έμμεσα να είναι δυνατή η αποκάλυψη της ταυτότητας των ατόμων ή των νοικοκυριών στα οποία αναφέρονται τα στοιχεία. Η πρακτική αυτή ακολουθεί το Νόμο 3832/2010 για την ΕΛΣΤΑΤ καθώς και τις ανάλογες ευρωπαϊκές στατιστικές πρακτικές. Συνεπώς στην εφαρμογή τα δεδομένα για γεωγραφικό επίπεδο κατώτερο της Περιφέρειας, εμφανίζονται σε μορφή διαστημάτων για λόγους τήρησης των κανόνων εμπιστευτικότητας.
- Αναλυτικότερα στοιχεία είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα της ΕΛΣΤΑΤ.
- Αναλυτικές οδηγίες χρήσης παρέχονται μέσω σχετικών βίντεο στην ιστοσελίδα της εφαρμογής.

Το παρόν τεύχος έχει ως στόχο να παρουσιάσει ορισμένες παραδειγματικές εφαρμογές του Πανοράματος Απογραφικών Δεδομένων για τον εντοπισμό και την ανάλυση συγκεκριμένων ομάδων πληθυσμού και κοινωνικών ζητημάτων, με έμφαση στις χωρικές διαστάσεις των κοινωνικών φαινομένων.

🛓 Eiste συνδεδεμένος ως: advanced@panorama.g	r			1 tiolog
1999 1999 1999 1999 1999 1999 1999 199			Eliiquui.	English
Δημογραφικά Εππαίδευση Απασπόληση	Κατοικία Χώρος & Κινητικότητα			
Ατόμων	Νοικοκυ	ipiáv		
Huris				
Οικογένειακη κατάσταση Υπηκοδητα (συγκεντρωτικά)				
Υπηκοότητα (γεωγραφικά) Υποκούτατα (γεώγραφικά)				
Θέση ετόμων στο νοικοκυριό και στην πυρηνική οι				
Αρτθμός παιδιών ανά μητέρα Έτος χύννησης 1ου τέκνου				
Έτος μέννησης τελευταίου τέκνου				
Επιλεγιμένες Μεταβλατές 2011				
Rám Aránun	Pára Neuroruguán			
Βαση Ατομών Καμία επιλογή	Κομία επιλογή		Кавар	κεμός Όλων
Επιλογές Αναζήτησης				
Επιλέγετε αναζήτηση στη Βάση των Ατόμων ή των Νοικοκμοιών, Χρησιμοπριείτε μεταβλητές είτε	Αναζήτηση στη Βάση Ασόμων	C Metallantic Antipurv	Avol	ήτηση 2011 »
από τη μία είτε από την άλλη ή και από τις δύο ταυτόκρονα. Αν δεν κάνετε καμία επιλοχή σε αυτό	Νοικοιυριών	 Ευνδυασμός Μεταβλητών 		
το στέδιο, η ενεζήτηση θε σας δώσει το σύνολο του πληθυσμού της Απογραφής.				
Agrout - Oper Katers © 2016 All rights reserved.		a	Ξ ΕΣΠΑ	<u>7</u>
Εθνικό Κέντρο Κουνωνικών Ερευνών Ελληνική Στατιστική Αρκή		۰		Color Part

«Τρίτη» και «τέταρτη» ηλικία

- Ο όρος «τέταρτη ηλικία» αναφέρεται στους «υπερήλικες» κατοίκους της χώρας, η συμμετοχή των οποίων στον συνολικό πληθυσμό αυξάνεται με την αύξηση του προσδόκιμου ζωής και τη συνολική γήρανση. Η τέταρτη ηλικία δεν είναι μόνον θέμα κάποιου ηλικιακού κατωφλίου, αλλά της αδυναμίας συμμετοχής στην κοινωνική ζωή όπως και πριν (ενδεικτικά, βλ. Gilleard & Higgs 2010)
- Παρακάτω εξετάζουμε ορισμένα χαρακτηριστικά του πληθυσμού των «ηλικιωμένων» της απογραφής του 2011 (άνω των 75 ετών), διερευνώντας κατά πόσον τα απογραφικά δεδομένα μας επιτρέπουν να τεκμηριώσουμε την ύπαρξη της τέταρτης ηλικίας μεταξύ των πιο ηλικιωμένων.

Gilleard, C. & Higgs, P. (2010) 'Aging without agency: Theorizing the fourth age', *Aging & Mental Health*, 14(2), pp. 121-128. 1.1 Επιλογή του πληθυσμού.
Από την κατηγορία «Δημογραφικά» και τη μεταβλητή «Ηλικία», επιλέγουμε τους απογραφέντες 75 ετών και άνω. Πατάμε το κουμπί «Αναζήτηση 2011», στο κάτω δεξιό μέρος της οθόνης.

Η εφαρμογή πραγματοποιεί τη διερεύνηση στη βάση δεδομένων και μας επιστρέφει το αποτέλεσμα. Εντοπίστηκαν 1.058.411 άτομα (9,8% του συνόλου της απογραφής). Πρώτες πληροφορίες σχετικά με την κατανομή τους κατά φύλο και ηλικιακή ομάδα είναι διαθέσιμες ήδη από εδώ.

1.2 Για μια αναλυτικότερη εικόνα της κατά ηλικιακή ομάδα και φύλο σύνθεσης αυτού του πληθυσμού μπορούμε να κατασκευάσουμε έναν πίνακα διασταύρωσης του οποίου οι γραμμές θα αντιστοιχούν στην ηλικία (εδώ διαλέγουμε το 3ο επίπεδο ταξινόμησης) και οι στήλες στο φύλο. Επιλέγουμε επίσης την εξαγωγή αθροισμάτων κατά γραμμή και στήλη, καθώς και τη μορφή του εξαγόμενου αρχείου (εδώ html).

1.3 Στον πίνακα που προκύπτει
βλέπουμε για παράδειγμα ότι οι άνδρες
85 ετών και άνω ήταν στην απογραφή
του 2011 περίπου 85.000 έναντι
περίπου 146.000 γυναικών της ίδιας
ηλικιακής ομάδας. Η αναλογία υπέρ
των γυναικών αυξάνεται στις ομάδες
των πιο ηλικιωμένων.

Εφαρμόζοντας τα ίδια βήματα στην απογραφή του 2001, βλέπουμε ότι τότε ο πληθυσμός της ηλικιακής ομάδας 75 ετών και άνω αντιπροσώπευε το 6% του συνολικού πληθυσμού.

1.4 Πατώντας το κουμπί «Χάρτες» επάνω δεξιά στην οθόνη, μεταφερόμαστε στο Χαρτογραφικό Πανόραμα όπου μπορούμε να ζητήσουμε τη χαρτογραφική αποτύπωση της ηλικιακής ομάδας 75 ετών και άνω, για οποιαδήποτε από τις τρεις απογραφές (και ανεξάρτητα από τα κριτήρια που έχουμε ήδη εισάγει).

1.5 Στο αριστερό πλαίσιο επιλέγουμε τα στοιχεία του χάρτη (έτος, επίπεδο χωρικής διαίρεσης), τη θεματική ενότητα μεταβλητών (εδώ «Πληθυσμός»), τη ζητούμενη μεταβλητή (εδώ «Ηλικία», επίπεδο 2) και την τιμή της μεταβλητής που θέλουμε να χαρτογραφηθεί (εδώ 75 και άνω).

Παρατηρούμε ότι οι υψηλότερες συγκεντρώσεις της ηλικιακής ομάδας επί του συνολικού τοπικού πληθυσμού ανά Δήμο της χώρας παρατηρούνται στις ορεινές περιοχές της χώρας, ενώ οι χαμηλότερες στις αστικές περιοχές και ειδικά στις δύο μητροπολιτικές περιφέρειες.

1.6 Επιστρέφοντας στο πλαίσιο της Πινακοποίησης, ζητάμε τώρα έναν πίνακα διασταύρωσης στις γραμμές του οποίου τοποθετούμε την ηλικία στο αναλυτικότερο επίπεδο (Επίπεδο 4 – καμία ομαδοποίηση) και στις στήλες την «Περίοδο κατασκευής», από τη θεματική ενότητα «Κατοικία». Επιλέγουμε την εξαγωγή σε αρχείο csv το οποίο θα επεξεργαστούμε σε πρόγραμμα λογιστικών φύλλων (π.χ. MS Excel).

Παρατηρούμε ότι οι το ποσοστό των ατόμων που διαμένουν σε παλιές κατοικίες, αν έτσι ορίσουμε τις κατοικίες που χτίστηκαν πριν το 1960, τείνει να αυξάνεται με την αύξηση της ηλικίας. Αυτό συμβαίνει ιδιαίτερα μεταξύ 75 και 85 ετών (από 23,5% σε 32,8%), ενώ έπειτα το ποσοστό σταθεροποιείται σε υψηλά επίπεδα.

1.7 Ένα ερώτημα που προκύπτει είναι εάν αυτό το φαινόμενο μπορεί να συνδέεται με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του χτισμένου περιβάλλοντος των περιοχών όπου κυρίως συγκεντρώνεται η συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα. Για να το εξετάσουμε αυτό, περιορίζουμε τη διερεύνησή μας ειδικά στη μητροπολιτική περιοχή της Αθήνας, με τη βοήθεια της «Επεξεργασίας Επιλογών 2011».

Το ποσοστό των ηλικιωμένων ατόμων που διαμένουν σε παλιές κατοικίες στην Αθήνα είναι περίπου υποδιπλάσιο σε σχέση με το σύνολο της χώρας (16% έναντι 29%), Ωστόσο η αυξητική τάση με την αύξηση της ηλικίας μεταξύ 75 και 85 ετών παρατηρείται και πάλι.

Παραμένοντας στη μητροπολιτική περιοχή της Αθήνας, παρόμοια τάση παρατηρείται σε ό,τι αφορά το ποσοστό εκείνων που ζουν σε νοικοκυριά τα οποία δεν κατέχουν ιδιωτικό αυτοκίνητο.

Βλέπουμε επίσης ότι το ποσοστό των ηλικιωμένων που ζουν μόνοι/ες αυξάνεται από τα 75 έως λίγο μετά τα 85 χρόνια, όταν και αποκλιμακώνεται σταδιακά, χωρίς πάντως να πέφτει ξανά στα επίπεδα των 75 ετών.

Ρούωρη εγκατάλειψη της σχολικής εκπαίδευσης

- Η εγκατάλειψη του σχολείου πριν την ολοκλήρωση της στοιχειώδους, της υποχρεωτικής ή της πλήρους δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μπορεί να προσδιοριστεί από τα απογραφικά δεδομένα, βάσει της δηλωμένης «κύριας ασχολίας» των παιδιών της εκάστοτε αντίστοιχης ηλικιακής ομάδας (κατά προσέγγιση: 6-11, 12-14 και 15-17 ετών). Μπορούμε να θεωρήσουμε ως ασφαλή ένδειξη πρόωρης εγκατάλειψης τα παιδιά εκείνα που δεν δηλώθηκαν ως μαθητές/τριες, αλλά σε οποιαδήποτε άλλη τιμή της εν λόγω μεταβλητής («εργαζόμενος-η», «ζητούσε εργασία», «οικιακά» κλπ).
- Παρακάτω εξετάζουμε ορισμένα βασικά χαρακτηριστικά αυτής της ομάδας
   πληθυσμού καθώς και τη γεωγραφική κατανομή τους εντός των μεγαλύτερων
   ελληνικών πόλεων.

2.1 Επιλογή ηλικιακής ομάδας στοιχειώδους εκπαίδευσης. Από την κατηγορία «Δημογραφικά» και τη μεταβλητή «Ηλικία» επιλέγουμε τα άτομα 6-11 ετών.

2.2 Από την κατηγορία «Απασχόληση» και τη μεταβλητή «Κύρια ασχολία» επιλέγουμε όλες τις διαθέσιμες τιμές πλην των «Μαθητών/τριών – Σπουδαστών/τριών». Εφόσον ολοκληρώσαμε την εισαγωγή των κριτηρίων, πατάμε το κουμπί «Αναζήτηση 2011» κάτω δεξιά στην οθόνη.

Η εφαρμογή πραγματοποιεί τη διερεύνηση στη βάση δεδομένων και μας επιστρέφει το αποτέλεσμα. Εντοπίστηκαν 17.241 άτομα, 8.581 αγόρια (49,8%) και 8.660 κορίτσια (50,2%).

2.3 Επαναλαμβάνοντας τα βήματα 2.1 και 2.2 για τις δύο επόμενες ηλικιακές ομάδες, βρίσκουμε 5.553 παιδιά εκτός σχολείου στις ηλικίες 12-14 και 37.882 παιδιά εκτός σχολείου στις ηλικίες 15-17 ετών. Παρατηρούμε ότι η συμμετοχή των κοριτσιών ανεβαίνει στην ηλικιακή ομάδα 12-14 (58,2%), αλλά υποχωρεί αισθητά στις ηλικίες 15-17 ετών (40,7%).

2.4 Ας υποθέσουμε ότι θέλουμε να εξετάσουμε την υπηκοότητα και το σε σχέση και με το μέγεθος των νοικοκυριών των παιδιών εκτός σχολείου. Όπως στα βήματα 2.1 και 2.2, επιλέγουμε τώρα τα εκτός σχολείου παιδιά των ηλικιών 6-17 ετών συνολικά (26.789 άτομα).

2.5 Από το πλαίσιο πινακοποίησης, επιλέγουμε ως μεταβλητή γραμμής την «Υπηκοότητα (επίπεδο ανάπτυξης)», στο 4ο επίπεδο ομαδοποίησης, και ως μεταβλητή στήλης το «Μέγεθος νοικοκυριού».

2.6 Πατώντας «Πίνακας Διασταύρωσης» παίρνουμε τον εικονιζόμενο Πίνακα. Παρατηρούμε π.χ. ότι ποσοστό 83,8% των παιδιών εκτός σχολείου είναι ελληνικής υπηκοότητας και ότι ποσοστό 49,7% προέρχεται από νοικοκυριά πέντε ή περισσότερων μελών.

2.7 Για να χαρτογραφήσουμε τα παιδιά εκτός σχολείου στις ελληνικές πόλεις, θα ζητήσουμε την εξαγωγή ενός πίνακα σε μορφή csv. Μεταβλητή γραμμής θα είναι η γεωγραφική διαίρεση που επιθυμούμε (εδώ ΜΟΧΑΠ τόπου συνήθους διαμονής). Ως μεταβλητή στήλης, μπορεί να μπει οποιαδήποτε μεταβλητή, εφόσον ζητούμενο είναι το άθροισμα του πληθυσμού σε κάθε χωρική μονάδα. Για λόγους ευκολίας, επιλέγουμε εδώ το φύλο.

2011:nationality_code_14/melh	1 4620;	2 µέλη	3 μέλη	4 μέλη	5 μέλη	6 μέλη	7 μέλη	8 μέλη και άνω	Συλλογικά καταλύματα & μη κατατασσόμενα με άλλο τρόπο	ΣYNO ₄ O
Eiλąvacj	26	524	2436	7127	4136	2686	1663	2739	439	21776
Ελληνική και άλλης χώρας	0	11	90	242	125	65	33	101	1	668
Αναπτυγμένων οικονομικά χωρών Νότιας Ευρώπης	0	0	3	2	0	2	0	1	0	8
Αναπτυγμένων οικονομικά χωρών Δυτικής Ευρώπης	0	4	5	11	6		0	0		32
Αναπτυγμένων οικονομικά χωρών Βόρεια; Ευρώπη;	0	1	0	3	0	0	0	0	0	4
Αναπτυγμένων οικονομικά χωρών Ανατολικής Ευρώπης	0	2	8	12	6	1	0	0	0	29
Αναπτυχμένων οικονομικά χωρών εκτό; Ευρώπη;	0	2	0	6	1	3	1	0	0	13
Λουτών χωρών Ανατολικής Ευρώπης (ΕΕ27)	3	37	169	307	175	163	\$8	92	27	1061
Λοιπών χωρών Ανατολικής Ευρώπης	6	65	260	898	474	207	\$6	133	20	2149
Χωρών Μέσης Ανατολής (κεντρικός κορμός)	0	4	10	21	29	11	12	12	10	109
Χωρών Ευρύτερης Μέσης Ανατολής (πλην κεντρικού κορμού και Βόρειος Αφρικής)	0	3	22	36	29	15	15	19	386	525
Χωρών Ευρύτερη; Μέση; Ανατολή; (Βόρεια Αφρική)	0	2	5	13	14	1	2	2	8	47
Ινδικής χερουνήσου	0	8	27	76	40	28	14	29	35	257
Λοιπών χωρών εκτός Ευρώπης	1	5	9	18	8	2	3	2	3	51
Χωρίς υπηκοότητα / Αδιευκρίνυστη	0	2	9	10	6	4	15	5	8	59
Δεν δήλωσαν	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
122010	20	120	10053				1011			26200

2.8 Το αρχείο csv μπορεί va χαρτογραφηθεί από την εφαρμογή. Πατάμε το κουμπί «Χάρτες» στο πάνω μέρος της οθόνης και μεταφερόμαστε στο Χαρτογραφικό Πανόραμα. Από το μενού «Εργαλεία» επιλέγουμε «Εισαγωγή Πίνακα Δεδομένων».

2.9 Στο παράθυρο διαλόγου που ανοίγει θα ορίσουμε τα στοιχεία του χάρτη. Πρώτα πρέπει να εντοπίσουμε το αρχείο csv και να το «σύρουμε» (drag & drop) στην γκρίζα περιοχή του παραθύρου. Είναι σημαντικό το αρχείο να διατηρηθεί στη μορφή που κατέβηκε, ακόμα και αν γίνουν αλλαγές (π.χ. προσθήκη στηλών). Αναλυτικές οδηγίες για τη μορφή του αρχείου δίνονται στο πάνω μέρος του ίδιου παραθύρου διαλόγου.

2.10 Εφόσον η μορφή του αρχείου είναι σωστή, εμφανίζεται προεπισκόπηση των δεδομένων. Επιλέγουμε τώρα τα υπόλοιπα χαρακτηριστικά του χάρτη (επίπεδο χωρικής διαίρεσης, τη στήλη που περιλαμβάνει τον κωδικό των χωρικών μονάδων, τη στήλη που θέλουμε να χαρτογραφήσουμε και εν προκειμένω την πόλη της Αθήνας. Πατάμε «Εισαγωγή».

Ο χάρτης που προκύπτει απεικονίζει το απόλυτο αριθμό των ατόμων του πληθυσμού που ορίσαμε ως «παιδιά εκτός σχολείου», ανά ΜΟΧΑΠ της ευρύτερης Αθήνας.

2.11 Επαναλαμβάνουμε τη διαδικασία χαρτογράφησης (Βήματα 2.7-2.10, διαλέγοντας κάθε φορά τις ΜΟΧΑΠ διαφορετικής πόλης. Εδώ απεικονίζονται οι περιπτώσεις της Θεσσαλονίκης και τη Πάτρας.

2.12 Εδώ απεικονίζονται οι περιπτώσεις της Λάρισας και του Ηρακλείου. Παρατηρούμε ότι σε όλες τις περιπτώσεις οι υψηλότερες συγκεντρώσεις (σε απόλυτους αριθμούς) παιδιών εκτός σχολικής εκπαίδευσης σημειώνονται κυρίως σε περιφερειακές περιοχές των αστικών ιστών και σπανιότερα (όχι όμως καθόλου) σε κεντρικές περιοχές.

Η «δεύτερη γενιά» στη μητροπολιτική περιφέρεια της πρωτεύουσας

- Ο όρος «δεύτερη γενιά» αναφέρεται σε παιδιά μεταναστών που γεννήθηκαν ενώ οι γονείς τους βρίσκονταν ήδη στην Ελλάδα και σε παιδιά που έφτασαν στην Ελλάδα (με τους γονείς τους, συνοδευόμενα από άλλους ή ασυνόδευτα) σε πολύ μικρή ηλικία. Τα παιδιά αυτά μπορεί να έχουν αποκτήσει σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από τον νόμο την ελληνική ιθαγένεια ή όχι.
- Παρακάτω εξετάζουμε τον τρόπο «εντοπισμού» του πληθυσμού των ατόμων της δεύτερης γενιάς στη μητροπολιτική περιφέρεια της Αττικής και στη λεπτομερή γεωγραφική κλίμακα των Μονάδων Χωρικής Ανάλυσης Πόλεως (ΜΟΧΑΠ), ειδικά για τα παιδιά και τους νέους που αν και γεννήθηκαν/ενηλικιώθηκαν στην Ελλάδα δεν είναι κάτοχοι ελληνικής ιθαγένειας, οι οποία και αποτελούν τη μεγάλη πλειοψηφία εντός της συγκεκριμένης ομάδας μεταναστών.

Τα βήματα τα οποία απαρτίζουν τη διαδικασία έχουν ως εξής:
 Επιλογή πληθυσμού
 Πινακοποίηση δεδομένων
 Χαρτογράφηση

3.1 Επιλογή της μητροπολιτικής περιφέρειας της Αττικής. Από την κατηγορία «Χώρος και Κινητικότητα» και τη μεταβλητή «Τόπος Συνήθους Διαμονής», επιλέγουμε τους Δήμους που ορίζουμε να αποτελούν τη Μητροπολιτική Περιφέρεια

3.2 Επιλογή ιθαγένειας. Από την κατηγορία «Δημογραφικά» και τη μεταβλητή «Υπηκοότητα (επίπεδο ανάπτυξης)», επιλέγουμε τους Αλλοδαπούς.

3.3 Επιλογή της ηλικιακής ομάδας. Από την κατηγορία «Δημογραφικά» και τη μεταβλητή «Ηλικία», επιλέγουμε τις ηλικίες 0-24 ετών, εφόσον θεωρούμε ότι σε αυτές τις ηλικίες περιορίζεται η αναζήτησή μας.

3.4 Επιλογή του τόπου γέννησης. Από την κατηγορία «Χώρος και Κινητικότητα» και τη μεταβλητή «Τόπος συνήθους διαμονής μητέρας κατά τη γέννηση (αναλυτικά)», επιλέγουμε μόνον όσους/-ες γεννήθηκαν στην Ελλάδα.

Μέχρι εδώ έχουμε επιλέξει τον πληθυσμό των απογραφέντων στη μητροπολιτική περιφέρεια της Αθήνας, με μη ελληνική υπηκοότητα, ηλικίας έως και 24 ετών και με τόπο γέννησης εκτός Ελλάδας. Μπορούμε να επιβεβαιώσουμε τα κριτήρια μας από το πεδίο Επιλεγμένες Μεταβλητές

3.5 Εφόσον τελειώσαμε με την επιλογή των κριτηρίων της διερεύνησής μας, πατάμε το κουμπί Αναζήτηση 2011 στο κάτω δεξιά μέρος της οθόνης.

Η εφαρμογή πραγματοποιεί τη διερεύνηση στη βάση δεδομένων και μας επιστρέφει το αποτέλεσμα. Εντοπίστηκαν 51.072 άτομα (0,5% του συνόλου της απογραφής). Πρώτες πληροφορίες σχετικά με την κατανομή τους κατά φύλο και ηλικιακή ομάδα είναι διαθέσιμες ήδη από εδώ.

3.6 Μπορούμε τώρα να ζητήσουμε σε πίνακα την κατανομή αυτού του πληθυσμού «δεύτερης γενιάς», π.χ. κατά μέγεθος νοικοκυριού και φύλο. Επιλέγουμε τις αντίστοιχες μεταβλητές για τις γραμμές και τις στήλες του πίνακα που θα κατασκευάσουμε. Επιλέγουμε επίσης την εξαγωγή αθροισμάτων κατά γραμμή και στήλη, καθώς και τη μορφή του εξαγόμενου αρχείου (εδώ html).

Πατώντας «Πίνακας Διασταύρωσης» η εφαρμογή μας επιστρέφει τον Πίνακα που ζητήσαμε. Έτσι π.χ. διαπιστώνουμε ότι βρέθηκαν 421 αγόρια και 410 κορίτσια δεύτερης γενιάς σε νοικοκυριά 8 ατόμων και άνω.

3.7 Για να χαρτογραφήσουμε αυτόν τον πληθυσμό «δεύτερης γενιάς» επιστρέφουμε στην προηγούμενη σελίδα της εφαρμογής και επιλέγουμε στις γραμμές κάποια μεταβλητή που αποτυπώνει τον γεωγραφικό χώρο (εδώ τις ΜΟΧΑΠ) και ως μορφή εξαγωγής «Αρχείο csv», διατηρώντας μόνο τα αθροίσματα των γραμμών (όχι των στηλών).

Πατώντας πάλι «Πίνακας Διασταύρωσης» η εφαρμογή κατεβάζει τον Πίνακα που ζητήσαμε σε μορφή csv, ώστε να το αποθηκεύσουμε στον υπολογιστή μας. Αυτό το αρχείο μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε πρόγραμμα επεξεργασίας λογιστικών φύλλων (π.χ. MS Excel)για περαιτέρω επεξεργασία (π.χ. υπολογισμό ποσοστών των κατηγοριών).

3.8 Το ίδιο αρχείο μπορεί να χαρτογραφηθεί από την εφαρμογή. Πατάμε το κουμπί «Χάρτες» στο πάνω μέρος της οθόνης και μεταφερόμαστε στο Χαρτογραφικό Πανόραμα. Από το μενού «Εργαλεία» επιλέγουμε «Εισαγωγή Πίνακα Δεδομένων».

3.9 Στο παράθυρο διαλόγου που ανοίγει θα ορίσουμε τα στοιχεία του χάρτη. Πρώτα πρέπει να εντοπίσουμε το αρχείο csv και να το «σύρουμε» (drag & drop) στην γκρίζα περιοχή του παραθύρου. Είναι σημαντικό το αρχείο να διατηρηθεί στη μορφή που κατέβηκε, ακόμα και αν γίνουν αλλαγές (π.χ. προσθήκη στηλών). Αναλυτικές οδηγίες για τη μορφή του αρχείου δίνονται στο πάνω μέρος του ίδιου παραθύρου διαλόγου.

3.10 Εφόσον η μορφή του αρχείου είναι σωστή, εμφανίζεται προεπισκόπηση των δεδομένων. Επιλέγουμε τώρα τα υπόλοιπα χαρακτηριστικά του χάρτη (επίπεδο χωρικής διαίρεσης, τη στήλη που περιλαμβάνει τον κωδικό των χωρικών μονάδων, τη στήλη που θέλουμε να χαρτογραφήσουμε και εν προκειμένω την πόλη της Αθήνας. Πατάμε «Εισαγωγή».

Ο χάρτης που προκύπτει (εδώ έπειτα από επεξεργασία ως προς το πλήθος των χαρτογραφικών τάξεων και τη χρωματική κλίμακα) απεικονίζει το απόλυτο αριθμό των ατόμων του πληθυσμού που ορίσαμε ως «δεύτερη γενιά» ανά ΜΟΧΑΠ της μητροπολιτικής Περιφέρειας της Αθήνας.

3.11 Μπορούμε τώρα να επιστρέψουμε στη σελίδα πινακοποίησης και στην «Επεξεργασία επιλογών 2011» για να ορίσουμε έναν νέο πληθυσμό προς διερεύνηση. Τροποποιώντας όπως στα βήματα 1.1-1.4 τα κριτήριά μας, μπορούμε να επιλέξουμε τώρα τα άτομα που δεν γεννήθηκαν στην Ελλάδα αλλά εγκαταστάθηκαν στη χώρα πριν την ενηλικίωσή τους.

3.12 Η επιλογή είναι απλή για τους μετανάστες κάτω των 18 ετών, δηλαδή για όσους/ες ήταν ανήλικοι κατά τη διεξαγωγή της απογραφής. Για τους υπόλοιπους θα απαιτηθεί σταδιακή αναζήτηση.

3.13 Η πληροφορία σχετικά με τα χρόνια παραμονής στην Ελλάδα υπάρχει στην κατηγορία μεταβλητών «Χώρος και Κινητικότητα». Π.χ. για όσους ήταν 18 ετών θα πρέπει να προβλεφθεί το επιπλέον κριτήριο παραμονής τουλάχιστον ενός έτους στην Ελλάδα, για όσους ήταν 19 ετών, τουλάχιστον δύο ετών παραμονής κοκ., μέχρι να φτάσουμε στην ηλικία των 24 ετών που κλείνει την αναζήτησή μας.

3.15 Έπειτα από κάθε τέτοια μερική αναζήτηση μπορούμε να εξάγουμε ένα χωριστό αρχείο, ώστε να αθροίσουμε τελικά το σύνολο των ατόμων δεύτερης γενιάς που θα προκύψουν. Αυτή η νέα στήλη αθροίσματος χαρτογραφείται όπως και πριν (βήμα 3.11), παράγοντας τον χάρτη του συνολικού πληθυσμού δεύτερης γενιάς με τα κριτήρια που ορίσαμε (άτομα μη ελληνικής υπηκοότητας γεννημένα στην Ελλάδα και άτομα μη ελληνικής υπηκοότητας γεννημένα εκτός Ελλάδας που εγκαταστάθηκαν στη χώρα πριν την ενηλικίωσή τους).

Αστικοποίηση και πολεοδομικά χαρακτηριστικά των πόλεων

- Οι ελληνικές πόλεις γνώρισαν γοργούς ρυθμούς αστικής ανάπτυξης στις πρώτες μεταπολεμικές δεκαετίες οι οποίοι επιβραδύνθηκαν, χωρίς όμως να ανακοπούν, από τη δεκαετία του '80 και έπειτα.
- Τα απογραφικά δεδομένα μάς δίνουν τη δυνατότητα να εξετάσουμε έμμεσα τα διαδοχικά κύματα ανέγερσης κατοικιών, υπό το πρίσμα της περιόδου κατασκευής των κατοικιών όπου κατοικούσαν τα νοικοκυριά κατά την πιο πρόσφατη απογραφή.
- Στους χάρτες που ακολουθούν απεικονίζονται οι απόλυτοι αριθμοί νοικοκυριών που το 2011 έμεναν σε κατοικίες χτισμένες από την περίοδο πριν το 1946, μέχρι και τη στιγμή της απογραφής.
- Διαπιστώνονται έτσι οι διαδοχικές περιοχές προαστιοποίησης προς την αστική περιφέρεια αλλά και περιορισμένοι έστω τομείς εγγύτερα στα αστικά κέντρα οι οποίοι φαίνεται να γνωρίζουν ανανέωση του οικιστικού αποθέματος κατά τις πρόσφατες δεκαετίες.

Про тои 1946

1946-1960

1991-2000

1961-1980

2001-2011

Про тои 1946

1981-1990

1946-1960

1991-2000

1961-1980

2001-2011

Θεσσαλονίκη, Περίοδος κατασκευής κατοικιών νοικοκυριών (Απογραφή 2011)

Αγροτικά επαγγέλματα

- Η μείωση του αγροτικού πληθυσμού της χώρας συνεχίστηκε κατά τη δεκαετία 2001-2011.
- Εδώ εξετάζουμε συνοπτικά τη γεωγραφική κατανομή του πληθυσμού των απασχολούμενων σε αγροτικά επαγγέλματα, καθώς και ορισμένες τάσεις στην εξέλιξη των χαρακτηριστικών του ίδιου πληθυσμού μεταξύ των απογραφών του 2001 και του 2011.

Αγροτικά επαγγέλματα, ποσοστό επί του συνολικού πληθυσμού, 2011.

Αγροτικά επαγγέλματα, απόλυτος αριθμός, 2011.

Το Χαρτογραφικό Πανόραμα μάς δίνει τη δυνατότητα χαρογράφησης όχι μόνο χωροπληθών χαρτών αλλά και χαρτών αναλογικών συμβόλων, όπου διαφορετικές τάξεις μεγέθους απεικονίζονται με διαφορετικού μεγέθους σχήματα. Στο πεδίο "Μορφοποίηση Χάρτη", επιλέγουμε πάνω δεξιά "Χάρτης

Αναλογικών Συμβόλων".

- Ως απασχολούμενοι στα αγροτικά επαγγέλματα καταγράφηκαν στην απογραφή του 2011 σχεδόν 338.000 άτομα, 238.000 άντρες και 100.000 γυναίκες. Η μέση ηλικία τους ήταν 45,7 χρόνια, σχεδόν έναν χρόνο περισσότερο από την αντίστοιχη μέση ηλικία το 2001, όταν ο αριθμός των απασχολούμενων στα αγροτικά επαγγέλματα έφτανε τις 558.000.
- Στο σύνολο των απασχολουμένων οι αλλοδαποί υπήκοοι ανέρχονταν το 2011 σε 38.000 (ποσοστό 11,4%), ενώ το 2001 σε 31.000 (ποσοστό 5,6%)
- Στο σύνολο των απασχολουμένων οι απόφοιτοι Λυκείου έφταναν το 2011 τους 72.000 (21%) και οι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης τους 11.000 (3%). Το 2001 τα αντίστοιχα νούμερα ήταν 80.000 (15%) και 8.000 (1,5%)